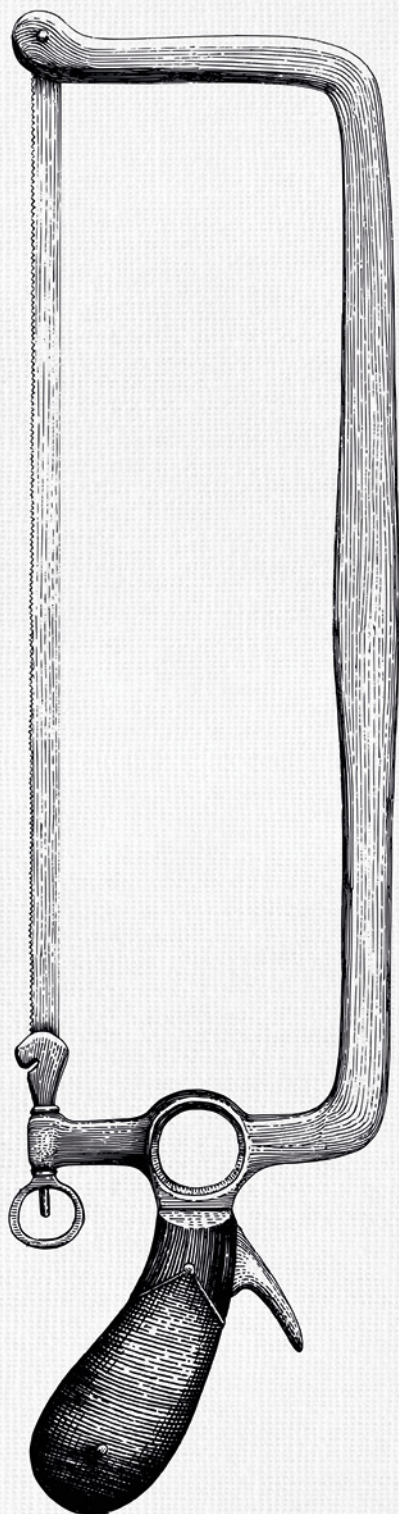
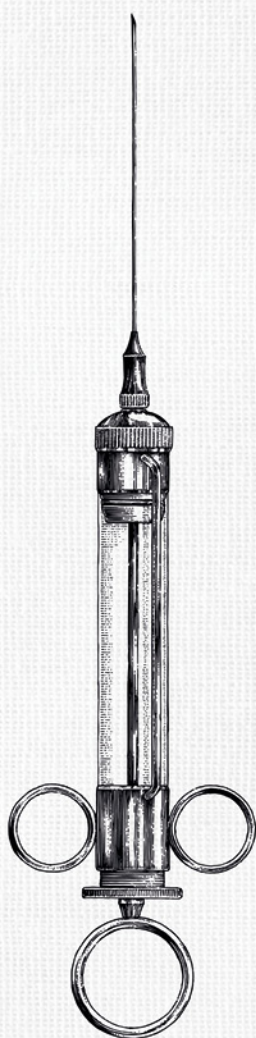

Jordi Colonques

Llibre de morts

Premi de Narrativa Antoni Bru Ciutat d'Elx

Troben morta a sa casa una anciana de huitanta-tres anys.

Els operaris que reformen la finca havien telefonat a la policia alertats per la pudor que s'hi escolava. Quan la descobriren gitada al llit ja feia un parell de dies que havia mort. Als seus peus jeia el cadàver d'un gos menudet de pèl embullat. L'animal semblava un peluix ronyós oblidat a terra. Era un d'aquells pequinesos de morro xato i ulls rebentats. Les dentetes apinyades havien atrapat com un cep la seua llengua erta i grisa.

Més avant, l'autòpsia ha conclòs que el gos no havia sigut intoxicat. La vella no presentava signes de violència, havia mort per causes naturals, havia mort de vella. La mort natural és el darrer paràgraf d'un relat vital, la resolució previsible. Així és com acaben els nostres vells, esgotats i sols a les seues cases. I ningú no se'n sorprén.

En vida responia al nom de Clara Sales. En una finca infestada de joves, la seua presència no era més que un element incòmode del paisatge. Era la vella que de tant en tant embossava l'escala amb el seu pas de caragol.

Un matí Clara es trobà la porta de sa casa closa amb pany i forrellat. Què n'havia fet, de les claus? La memòria li fallava. Cridà per a demanar auxili, però instal·laven un ascensor en aquell edifici envellit i amb el soroll de l'obra no la sentiren. Esperà pacientment que algú picara a la seua porta amb qualsevol excusa, per a dir ací estic. Però res. Cap dels veïns no advertí

la seua absència. Amb l'enrenou de les obres ningú no parava esment en qui hi entrava o n'eixia.

La vella va perdre la noció del temps i quan deixà d'alimentar-se –perquè se n'oblidà–, afeblida, sola al seu llit, anà marcint-se.

Arribà el moment en què el seu cor deixà de bategar i els pulmons van cessar la seua activitat.

Amb el cervell noquejat, la Clara inicià el camí indeturable cap a la podridura. Els ulls se li quedaren mig oberts i, exposats a la secor ambiental, a poc a poc van anar perdent la seua turgència natural. Se'ls enterbolí la còrnia i acabaren afonats en la seua pròpia cavitat.

La cara interna dels seus llavis anà mutant del to rosat de la mucosa vital al necròtic marró fosc. I a mesura que s'anava refredant, els seus músculs es contreïen. S'inicià primer el *rigor mortis* en la cara i avançà sense fre per cada tram del seu cos.

Al final del primer dia –ja retornada la mollor als seus membres– es feu visible, al costat dret del ventre, una nauseabunda taca verdosa: la manifestació més evident de l'inici de la corrupció de les entranyes, del sobrecreixement de la microbiota intestinal i la fermentació de la matèria fecal.

Quan la policia obrí la porta d'aquell pis, Clara Sales es podria –estesa sobre el cobertor policrom de llana– al seu llit de cos i mig.

Hores després de l'autòpsia a l'Institut de Medicina Legal, el cos trinxat de Clara Sales s'estén sobre una plataforma lluenta d'acer inoxidable –amb una aixeta i un desguàs– al bell mig d'una sala de tanatopràxia de la funerària Anubis. Para oberta en canal sota la il·luminació potent d'uns focus de llum blanca. Un gran tall de muscle a muscle i per sobre del mànec de l'estern, continua

en perpendicular cap avall, per la línia mitjana del pit i la panxa –vorejant el melic– fins al pubis. Una obertura en forma de T que deixa a la vista el seu interior deshabitat. Com la carcassa d'un animal d'escorxador, totes les seues vísceres s'amaneixen en una safata de metall al seu costat. Una altra incisió –d'orella a orella– li deixa el cap al descobert. El cuir cabellut està rebregat sobre el front, i el crani destapat es veu completament buit per dins. El cervell de la vella descansa al fons d'un poal, colgat de formol.

–No et fa res que continue treballant?

Xavier Sempere és l'home que toqueja el cos de l'anciana com si fora un ninot. És, d'ofici, funerari i li parla a un jove que presencia en silenci, amb el cor en un puny, tota aquesta escena macabra. El seu nom és Guillem. I de sepulcres i nínxols, ell no en sap res.

Recordava haver visitat el cementeri de menut, quan de tant en tant canviaven les flors pansides de la làpida dels avis per unes de noves. Poc habituat a les flors, ara encara associa l'olor dels clavells i els crisantems amb els fossars. Llavors feien una ronda fugaç per la tomba d'algun altre familiar difunt i sa mare li amania un resum ràpid de les seues vides, del que va morir d'un bac de figuera, d'un disgust, o d'un aire, d'un ensurt, o d'un empatx. Ella resumia les seues biografies amb un parell d'anècdotes. Era precisa, això sí, en detallar-ne minuciosament les malalties. Gui se l'escoltava amb curiositat morbosa. En els temps previs a la penicil·lina, traspasar la quarantena d'anys era tot un repte heroic. Potser els seus ancestres haurien arribat a vells amb un ingrés en urgències a temps o amb una bona dosi d'antibiòtics. Llavors els metges de capçalera es rendien a la parca massa aviat.

I de sepulcres i nínxols, Gui no en sabia res. Però allà que es trobava, unes setmanes abans, pastant algeps amb poca traça a les dependències del cementeri municipal. Quinze persones més havien superat la prova teòrica de les oposicions a una plaça d'enterramorts, i competia amb ells per a veure qui col·locava amb més gràcia una làpida al forat.

Al remat, aquella era una faena com qualsevol altra. Havia fet de dependent en un quiosc, de monitor en un menjador escolar, d'aforador als trens de rodalia, d'enquestador electoral i havia treballat en el bingo d'una llar de jubilats.

—No has treballat mai en l'obra tu, eh?

Qui se li acostà era un home d'uns cinquanta i pocs anys, vestit elegantment amb pantalons de pinces i una camisa fosca arromangada fins als colzes. Gui mirava de no perdre la concentració, no dominava la pastera i se li acabava el temps. L'home feu un pas arrere. Duia l'americana plegada al braç i fumava tranquil·lament una cigarreta. Observà en silenci els seus gestos maldestres sense fer cap més comentari. Girà cua i lentament se n'allunyà.

La prova arribava a la seua fi i Gui no s'aclaria amb la barreja. Aixecava la vista i els veia a tots completar la faena. Després de l'algeps encara havia de demostrar nocions bàsiques de lampisteria i electricitat, però va decidir abandonar l'examen. Derrotat, abans d'eixir al carrer i en passar per davant d'una xicoteta estança a prop de l'entrada al recinte, tornà a veure l'home d'abans xarrant amb un dels operaris. El saludà amb el cap.

—Com ha anat?

No li donà temps de contestar.

—Està clar, no cal que digues res.

Se li acostà amb ganes de conversa.

—Com és que t'hi havies apuntat?, no sabies de què anava la cosa?

–Ara estic aturat. I, sincerament, pensava que me n'eixiria.
L'home del vestit fosc rigué.

–Perdona, no em ric de tu, eh! –digué immediatament–.
Què has estudiat?, si no és molèstia...

–Història.

–Historiador!

No n'havia acabat els estudis, però alguna cosa havia de respondre.

Gui sempre havia sigut dels qui sabien escoltar, dels qui paraven l'orella quan els adults es posaven a xarrar i discutien de política. Però de menut, a banda de mostrar un gran interès per les històries familiars que sa mare li explicava, pel relat de les accidentades trajectòries vitals dels seus avis i besavis en temps de guerra i de república, aviat es va afeccionar als llibres d'història contemporània. Un dels seus preferits era un estudi en dos volums sobre el segle xx espanyol –del 1900 fins a la Guerra Civil– que ocupaven un lloc singular al costat de l'enciclopèdia il·lustrada a la biblioteca familiar. Uns llibres que recollien els successos polítics esdevinguts en aquest convuls període exclusivament amb fragments de sessions plenàries del Congrés dels Diputats, cròniques de premsa i vinyetes de les revistes satíriques de l'època. Passava les hores mortes mirant aquelles caricatures en què els Estats Units eren representats per l'oncle Sam –llarguerut, amb els seus pantalons de ratlles, la barba blanca i el copalta incrustat al cap–, França era la bella Marianne tocada amb el barret frigi, Alemanya apareixia com un temible militar àvid de conquestes colonials, i un lleó escanyolit i pollós representava l'imperi espanyol en decadència.

Historiador, la paraula continuava ressonant al cap de l'home de vestit fosc. Es quedà pensatiu, aspirant el fum del tabac cerimoniosament.

–I t'agradaria treballar en un cementeri.

Gui feia l'esforç per mantindre el decòrum.

–Bé, ja he dit que en les meues circumstàncies actuals...

–No t'importaria treballar amb morts?

Es feu el dur.

–No hi veig el problema.

L'home es tragué la cartera i –amb la cigarreta als llavis, encegant-se amb el fum– li lliurà a la mà una targeta d'empresa. «Xavier Sempere, Tanatori Anubis.»

–Busque algú per a un treball un poc especial. Potser et fa el pes.

El funerari vestia amb elegància i es movia pel cementeri com si fora sa casa.

–Perquè jo de paleta, no t'hi veig.

Demanaren per ell des de la sala i hagué de tornar a dins.

–Ara tinc un servei, però telefona'm al número i així et tindrè als contactes.

Abans que travessara el llindar de l'eixida el cridà, de lluny.

–Per cert, tu saps alguna cosa de programació web?

–Clar! –va contestar ufanós.

Què en sabia ell, de programació?, res.

Gui llavors vivia amb Vida Lissette –la seua xicota– al barri valencià de Benimaclet. En realitat era la seua muller, tot i que d'açò en parlarem més avant. Llogaven una senzilla habitació a la tercera planta d'un edifici popular al carrer d'Albocàsser. Compartien la casa amb una nòmina irregular d'habitants. Una bona colla d'esgarriats. Hi tenien dos banys, i el menut l'usaven

per a mantindre un sistema de cultiu *indoor* de marihuana. La banyera els feia de cossiols, i amb uns focus de llum blanca feien rendir les plantes a bon ritme. La seua habitació l'empraven per a assecar-les. Cobrien el sostre de banda a banda amb una trama de fils que n'anaven curulls. Els ramells penjaven cap per avall, enganxats amb agulles d'estendre. L'olor allí dins era intensa, una sentor potent de cànnabis que s'incrustava als narius.

En aquella zona, l'habitatge era car i patien de valent per a arredonar la xifra del lloguer. Els l'havien apujat gairebé cent euros de colp. Els estudiants havien contribuït a la gentrificació del barri. I en els últims temps havien anat creixent com bolets les oficines de les immobiliàries, com si ningú ja no recordara la crisi. El sòl era valuós. Eren a quatre passos del centre de la ciutat, a un colp de metro. I els promotors buscaven sense descans la compra de blocs sencers al barri. Els propietaris, clar, entraven a gust en el joc de l'oferta i la demanda. L'*skyline*, però, dibuixava un perfil de teulades d'edificis envellits, alguns d'ells desferres trontolloses que es resistien a convertir-se en runa. Dels solars, n'improvisaven aparcaments. Als portals es llegien cartells de «compre pis a particular» escrits a mà i enganxats amb cel·lo. El paisatge es completava amb els cantons arruixats amb pixum de gos, els brancals espolsats amb sofre per a espantar-los i les seues merdes adobant els escocells i repartides aleatòriament per tot arreu, per l'asfalt i les voreres.

A banda dels cent euros extra del lloguer del pis, la colla havia de fer front a dos rebuts quantiosos, de llum i d'aigua, i el deute total pujava als vora tres-cents.

Per a aconseguir la xifra del lloguer, Gui i la resta de la colla decidiren vendre's part de la collita de maria. I per a aprofitar les plantes més lletges –amb poca eixida comercial, un parell de cossiols al balcó d'una herba groguenca i resinosa– se'ls va ocórrer llavors fabricar-ne llepolies. El procés era ben senzill,

no calia tindre massa traça a la cuina, tan sols havien de ser curosos en els càlculs per a no passar-se de dosi. En picaven les flors, les coïen al forn i en una paella antiadherent desfeien unes gominoles al foc. Quan eren líquides, ho barrejaven amb la pols de maria i en gelificar-se passaven la pasta endurida per sucre i la tallaven en quadrets. Sols calia posar-se a repartir-les pel barri. I això era una cosa que els feia un cert compromís. No tenien l'audàcia necessària per a fer de traficants. Així que, a euro la llepolia, i venent-les als col·legues, patien de valent per a arregar els cent euros de la pujada del lloguer.

Gui no es va prendre seriosament l'oferiment del funerari. Passaren els dies i quan ja se n'havia oblidat va rebre de sorpresa la seua telefonada. Sense cap més opció a la vista, i com que la situació no tenia l'aire de millorar, s'atreu a fer-li una visita al tanatori.

Les instal·lacions d'Anubis estaven als afores, en un polígon industrial, entre una nau de fusters de mobiliari d'oficina i una distribuïdora d'aigua i de refrescos carbonatats. De fora estant, al soroll ambiental del pas dels camions per l'asfalt maltractat —ple de sots i apedaçat— s'hi afegien uns lladrucs llunyans provinents de la protectora d'animals, situada en un extrem del carrer, on centenars de gossos presos en gàbies esperaven ser adoptats per algun bon samarità.

L'edifici era un magnífic bloc de color blanc, amb finestrals amples, pulcre i elegant. A l'entrada, s'estenia un jardinet amb la gespa ben cuidada, des d'on es veia —rere les portes de vidre— el vestíbul, diàfan, amb butaques blanques i cadires de cuero sintètic clar, pitxers amb tot de dàlies i hortènsies, i un llum senyorial penjat del sostre, talment com un hotel de categoria. Un miratge enmig dels magatzems polsosos del polígon.

En entrar-hi s'ho trobà buit. No hi havia ningú per a atendre'l al taulell. Donà una ullada i va cridar per si algú de dins el sentia. Però res. Va eixir al carrer i en tombar pel lateral esquerre de l'edifici trobà oberta la porta del garatge. A dins era aparcat un Ford Mondeo fúnebre i s'apilaven uns pocs taüts, recolzats a la paret. Gui s'hi endinsà. A la banda dreta es disposaven les portes metàl·liques closes de dues cambres refrigerades. Eren els aparadors on es col·locaven els fèretres per a la vetla. Els familiars veien els seus difunts des de l'altra banda d'un vidre reforçat.

A Gui aquelles portes li recordaren la casa d'un amic de la infantesa. La seua era una família de carnisers i xarcuters. Vivien en un edifici de dues altures, i la botiga ocupava els baixos. L'habitatge s'encetava a la mateixa rebotiga, la sala d'estar era just enfront de les cambres refrigerades. Quan quedaven per a jugar a sa casa, Gui havia de travessar tota la tenda per a accedir a l'interior. Els baixos feien sempre una sentor penetrant de corder i vedella, de sang, de llonganissa tendra. Els pares vestien un davantal perennement tacat de vermell i duïen les mans apegaloses de grapejar pedaços de carn. Els poms de les portes a voltes tenien, en aquella planta baixa, enganxats xicotets qualls de sang, engrunes de fetge, miquetes de greix.

Llavors, però, avançant pel garatge no hi notava cap olor particular, i res no feia indicar que s'hi anara a topar amb carn freda penjada d'un ganxo.

—Xavier? —va avisar ell abans de fer cap al mortuori.

En travessar la porta de la sala de tanatopràxia, però, el cor li feu un salt.

—No et fa res que continue treballant?

Gui, emmudit, assenteix.

Xavier pren d'un calaix una bossa de fem i comença a omplir-la amb les vísceres esquarterades de Clara Sales: els budells, l'estómac, el cor i els pulmons, el fetge, els renyons. Els va impregnant d'un producte dessecant –formaldehid en pols– i quan té la bossa ben plena –amb tots els òrgans enfarinats– li fa un nuc ben fort perquè no hi sume gens de líquid.

S'atansa al cadàver brandant un escalpel i unes pinces a les mans.

–Et vaig dir que podia oferir-te un treball.

Deixa la pinça sobre la taula quirúrgica i amb la mà esquerra lliure es posa a palpar-li el coll a l'anciana, allà on conflueixen la clavícula i l'estern. En localitzar el punt correcte, hi fa una incisió superficial d'uns deu centímetres amb l'escalpel. Obri d'un tall net la pell freda i lleugerament pàl·lida, d'aspecte gomós, i no hi raja ni una gota de sang.

–Em pots ajudar amb un producte nou que volem oferir als nostres clients.

Comença llavors a furgar per l'interior de la carn eixuta amb un ganxo menut de metall, fent-se camí per la capa de greix subcutani, com qui busca les claus regirant-se les butxaques, fins que acaça el paquet vascular on s'amaga la caròtida. Amb un separador metàl·lic aïlla l'artèria –dura, esgrogueïda– i amb un fil gros de sutura en lliga l'extrem inferior.

La vella té el cap recolzat en un sòcol de fusta que li fa de coixí.

–La competència és dura, n'hem d'estar a l'aguait.

Li explica, sense deixar d'actuar sobre el cos de la vella, com és de difícil mantindre's al cim del negoci mentre la resta de funeràries ofereixen tota classe de serveis especials als seus clients.

–Ara hi ha qui ven taüts de vímet, biodegradables. Però això no és res. N'hi ha uns que repliquen en fusta l'estadi de futbol del teu equip!

Les possibilitats són inimaginables. Gui acaba d'assabentar-se que amb les cendres dels morts hi ha qui fabrica peces decoratives.

—A l'estil de les figuretes de Lladró, sí, ho fan amb una impressora 3D.

Gui l'escolta sense dir res.

—Ens hem de posar les piles —es lamenta Xavier.

Amb l'artèria del coll a la vista, pren una motxilla plàstica de la tauleta supletòria que té a la seua esquena. És una sulfatadora de les que usen els llauradors al camp, una bomba manual, una manxeta, el depòsit i un tub amb una cànula afegida a l'extrem.

—Per això t'he avisat, perquè em dones un colp de mà en un servei especial.

Li obri un trau a la caròtida per a inserir-hi la cànula, la hi lliga després amb el fil gros de sutura, i comença a manxar el líquid —formaldehid amb humectants i colorants— pel sistema vascular interromput de l'anciana. La pobra dona ha sigut autopsiada a les dependències de l'Institut de Medicina Legal, i el procés exigia l'obertura cadavèrica i l'evisceració completa. A Xavier Sempere li toca, doncs, endreçar un cos desballestat, i no és fàcil d'embalsamar, totalment espedaçat.

El mètode habitual consisteix a perfondre el formol per la caròtida i deixar que de l'artèria avance cap a les arterioles i els estrets capil·lars arterials —que connecten amb els capil·lars venosos— per a continuar el camí resseguint les vènules i venes fins a arribar al cor. Així s'aconsegueix substituir la sang per la substància preservant —en recórrer el circuit complet— i tots els òrgans en queden amarats. Però en casos com aquest, amb la rasa oberta i les canonades tallades, no li val una única via arterial, sinó que ha d'injectar seqüencialment les dues caròtides, les axil·lars i les femorals d'ambdós costats, per a assegurar-se que tot el cos s'impregne de formol.

Xavier bombeja i de tant en tant para per a aplicar un massatge als braços de la difunta, a les mans, a les cames i als peus, per a fer-hi passar millor el fixador i que s'escampe homogèniament per tot el cos.

–Havies estudiat història, no?

Per fi comença a mostrar les seues cartes, el que pretenia era pujar al tren de les xarxes socials abans no fora massa tard.

–Hi ha làpides que incorporen un codi QR, l'escaneges amb el mòbil i et redirigeix al perfil complet del difunt, fotografies, vídeos, i la seua biografia.

A Gui li piquen els ulls. Pel desguàs de la taula d'autòpsies drena l'excés de formol que raja dels orificis de la vella. A Xavier no sembla molestar-li.

–Ací és on entres tu!, t'animaries a escriure-les?

Gui no l'entenia.

–Escriure què?

Xavier trau la cànula de la caròtida i hi suturà el trau.

–Escriure unes notes biogràfiques en un web, una coseta ben apanyada, uns apunts històrics, ja saps. T'entrevistes amb un familiar, que et conten un parell d'anècdotes, que et passen alguna foto de la infància i ho poses tot en context. Per cinquanta euros, et fa paper?

Gui fa un somriure d'aprovació. Sembla una faena fàcil, pensa ell.

El funerari continua després atacant la resta d'artèries principals del cos per a acabar-se el contingut de líquid de la motxilla. I arriba el moment en què retorna el cervell a la cavitat cranial. Col·loca de nou la calota al seu lloc i segella la incisió amb un bon doll de pegament cianocrilat. Perquè la clausura siga hermètica empolvora les juntures amb bicarbonat i en fa una pasterada adhesiva. Després, escampa per dins del cos grapat de pols dessecant. Folra la paret abdominal amb formaldehid abans de desar

dins la bossa que contenia les vísceres, embotint-les-hi. Col·loca a sobre el peto esternocostal –que havia seccionat el forense– i es posa a cosir la gran sutura per tancar-hi el farciment, amb fil gros i una agulla corba de matalasser, amb puntades bastes i ben tibants. Pel tall del cap és més curós, empra agulla menuda i sutura cosmètica.

Amb l'anciana acabada de perfondre amb formol –encara es pren la faena d'anar injectant-ne xicotetes quantitats a les cames i als peus amb una xeringa–, Xavier agafa un roll de cotó-en-pèl i unes pinces llargues i va entaforant-li'l per la boca, fins a omplir-li la gola. L'acomoda pressionant lleugerament el coll, amb cura perquè que no quede abonyegat. Després, amb les mateixes pinces, pren bocinets de cotó-en-pèl i li'ls clava a poc a poc pels narius enfonsant-los-hi com fan els faquirs quan s'hi enfilen punyals, fins a tocar de faringe.

Gui aparta la mirada del rostre de la vella. Xavier maneja el seu cos com si fora un titella. Se l'acosta per maniobrar millor. Al cap i a la fi és tan sols una carcassa, una desferra inanimada, pensa ell. Quan l'alé diví, l'ànima, l'energia vital, el que siga que manté la maquinària en marxa, s'esvaeix de sobte, en queda aquest ninot, una massa de carn que amb prou faenes mira de preservar de la podridura.

Completa el seu treball lligant la boca al cadàver. Li la farceix de cotó-en-pèl perquè recupere el volum –la vella no té les dents posades– i per a tancar-li els llavis passa unes puntades de sutura per les genives, aproximant les barres, sense forçar-ne la clausura. Per cloure-li els ulls col·loca sobre les còrnies enterbolides unes lentilles grans de plàstic amb relleus que evitaran la retracció de les parpelles.

Finalment, maquilla l'anciana i la vesteix amb una elegant brusa estampada amb motius florals que amaga bé la sutura del pit i el ventre –el tall en T deixa el coll lliure de marca– i una

falda llisa de color gris. Li col·loca les calces i unes sabatetes de pell i licra negres que estan per estrenar, i la desa amb delicadesa en el fèretre, una caixa senzilla de fusta lacada amb l'interior folrat de polièster blanc. La pentina i revisa de nou el tancament de la boca i les parpelles. Tot en ordre i al seu lloc.

Poc després, trasllada el taüt fins a una de les cambres condicionades, on ho té tot preparat per la vetla. En una tauleta ornada amb estovalles de punt de ganxo descansa un exemplar *king size* de la Bíblia al costat d'un retrat emmarcat de la difunta amb posat seriós.

–Ha quedat bé, què en penses? –diu Xavier assenyalant la imatge.

–S'hi assembla prou, diria jo –contesta Gui.

En la fotografia, l'anciana vestia la mateixa brusa florejada, tot i que els cabells els lluïa llavors molt més cardats.

La poca família que li queda a Clara Sales es redueix a una neboda resident a Barcelona, és ella qui es fa càrrec de les despeses del sepeli.

–Hauràs de parlar amb la neboda perquè et conte alguns detalls de la seua vida.

Xavier ha negociat telefònicament amb ella les exèquies. Té molt bon ull amb els clients.

–D'ací a una estona la tenim ací.

Xavier sap trobar els diamants en brut. La neboda carrega amb sentiment de culpa, i ell l'ha acabada dessucant amb tot de serveis especials.

Prats és al gimnàs. No pateix cap remordiment. No se sent un homicida ni un assassí. Això no fa per a ell, no és una persona violenta. Hui fa prop d'una setmana que va acudir, d'amagatotis, al número setze del carrer de Masquefa, i accedí sense problemes

a l'interior de l'edifici fent ús de la clau del pany de la porta principal. La trià d'un manoll voluminos que guarda sempre a la butxaca dels pantalons.

Ara comparteix la sauna amb tres persones més. Tres ancians decrepits que hi posen a coure sense pudor les seues flonges carns descolorides. Els vells departeixen animosament, però Prats n'evita el contacte visual.

Pujà les escales i tingué sort de no coincidir amb cap veí. En arribar al replà de la Sales, buscà entre el manoll la clau del seu pany.

Sua amb delit, després d'una sessió de natació en què ha forçat el seu cos més allà dels límits. La calor asfixiant el depura i se li aclareix la respiració, malmesa pel tabac.

Amb un parell de clics, va córrer el pestell i clogué la porta de la vella com qui segella un sepulcre.

Després de la sauna passa per la dutxa i l'aigua freda el deixa com nou. Es pren el seu temps, no té cap pressa. Algú hi cantusseja. I aquells vells d'abans no han parat de xarrar. Prats lluita per aïllar-se del soroll ambiental.

Mentre es pentina els cabells, davant l'espill del vestidor, contempla orgullós l'arquitectura del seu cos jove i ben conformat. I defuig la mirada de la imatge reflectida dels ancians nus que exhibeixen desvergonyits les seues panxes i els penjolls a l'aire.

Abans de tornar a casa fa parada a Casa Yolanda, el bar d'enfront del gimnàs. Trau de la màquina un paquet de Chester i es demana un whisky. Prats celebra una victòria.

No havia hagut d'esmerçar-hi gaire afany. Acomplia la seua faena sense haver-se tacat les mans de sang. Havia bastat un simple gir de canell. Un gest quotidià que tothom fa al matí en eixir de casa, però que en aquest cas havia condemnat l'anciana a una agonia silent, una mort que no mostrava cap indicatiu de

criminalitat. La policia no havia trobat el pany tancat. Prats va tindre temps d'esborrar-hi el seu rastre. Estigué a l'aguait, i quan comprovà que al pis de la Sales no se sentien ja ni els lladrucs del gos pequinés, deslliurà el pany de la porta per a no despertar sospites.

Després d'una breu trobada amb la neboda barcelonina de Clara Sales a la sala de vetla del tanatori, què en va treure Gui? No en va traure massa cosa. Ell no hi tenia cap experiència prèvia. Quan va aparéixer aquella dona d'uns cinquanta i tants anys a la sala, i després d'haver deixat que s'acomiadara de sa tia des de l'altra banda del vidre –en silenci, sense plors, observant-la en repòs dins del seu taüt exposat a la cambra refrigerada– se li va acostar a parlar-ne. Però poca cosa podia contar-li.

La policia va contactar amb ella perquè a Clara ja no li quedava cap més descendent a qui acudir. La neboda, llavors, feu cap a València a mirar de cloure de la manera més digna possible l'episodi familiar. I per telèfon Xavier Sempere va tancar la comanda completa del servei funerari: l'embalsamament, la caixa, la vetla, l'esquela, el web i la cremació.

–No ha vingut ningú a part de mi? –preguntà la neboda.

Gui arrunsà les espatles i arrufà les celles. El que veus és el que és. Ni un sol dels veïns, ni cap amiga, res. Podia imaginar que pel seu cap llavors recorria un pensament fugaç: tant d'amaniment per a què! Sempere li l'havia colada. Pagava per un servei complet quan s'hauria pogut estalviar tota aquesta parafernàlia.

La neboda li amollà de mala gana una carpeta.

–Aquí les tens.

Eren unes poques fotografies que sa mare havia guardat, i algunes altres que formaven part de les pertinences de la vella al pis. Aquella era tota la seua herència, unes poques fotos, la

roba i els estris de cuina. El pis era de lloguer. La Sales no tenia moltes més propietats. La neboda s'havia desfet de tot, tret de les fotografies.

—Poca cosa et puc contar.

Clara no va tindre fills, no es va casar. La germana va pujar a Catalunya de jove i s'hi va quedar. I ella va romandre a València perquè algú havia de tindre cura dels pares. Havia fet de modista durant anys, i mai no havia abandonat la llar familiar. La història era ben trista. A la vellesa es va quedar sense ningú que la cuidara a ella.

A Prats li agrada asseure's a la mateixa taula. No ho fa perquè tinga manies ni per tot allò de la sort i les supersticions. Ho fa tan sols perquè és la taula que para més a prop de la sortida. Acostuma a arribar al capvespre, seu amb les seues fitxes i un bon got de whisky, cavil·la la tria, aposta, en recull els guanys i fuig de pressa i corrents. Ell no es considera un ludòpata com la resta dels clients del casino. Es creu per damunt de tots ells perquè no es deixa dur per les emocions. Prats —en això no es diferencia de bona part dels jugadors— pensa que té el millor sistema. Ha calculat la manera d'assegurar-se un benefici sense haver d'arriscar-s'ho al tot o res. Fa apostes simples —al roig o al negre— i en trau profits menuts però constants. I des del seu cantonet privilegiat —els crupiers el saluden pel seu nom— albira l'espectacle decadent que s'escampa per la sala de jocs.

Al final del corredor de les escurabutxaques, i sota una il·luminació tènue, un grapat de joves, de vint i pocs anys, alguns en la trentena, es reparteixen per les ruletes i les taules de *black-jack*. Van en colleta, beuen, riuen i xarren fort. També n'hi ha de més majors, és clar. Oficinistes encara amb el vestit de faena, amb el coll desbotonat i el nuc de la corbata fluix, amb

l'americana penjada al respatler i arromangats fins als colzes. I molt poques dones. Molt poques dones velles. És just per això perquè maleeix la seua desgràcia quan ara se li asseu al costat una anciana senyora de cabells de color caoba, tota empindongada amb anells d'or, cadenes i perles. Arrufa el nas quan ensuma el seu perfum floral, que es barreja amb l'olor de menta del xiclet que mastega amb defici. Sent la fressa de les seues mandíbules en dansa. I evita mirar-la per no haver d'iniciar una conversa. Però és ella qui el saluda primer. Demana permís per a seure a la seua dreta i encaixa a la cadira les seues anques embotides en una falda de cuir vermell que està a punt de rebentar per les costures. Prats es canvia de mà el got de whisky, apartant-lo de la intrusa. Ella col·loca les seues fitxes sobre el tapet, tres mil euros de colp. A Prats se li il·lumina la cara. La dona el somriu. Ell li retorna el gest.

Avança la nit i la vella acumula una ratxa increïble. Quan ha doblat els tres mil euros està tan eufòrica que pren Prats per la mà i li l'estreny amb força, li clava les ungles de porcellana al palmell.

—M'estàs donant sort!

Prats reacciona amb cautela. La dona se li arrima massa i el dring de les polseres d'or, l'olor intensa de suor i de perfum de sàndal i vainilla, li provoquen un malestar que li costa dissimular. Ella, inesperadament, li obri la mà, li col·loca una fitxa de cent dins i li tanca el puny.

—Tin, aquesta per a tu —diu mentre manté les seues dues mans aferrades al puny de Prats.

Ell s'engul un bon glop de whisky. I llança la mirada a una cambrera que té a prop.

—Dos Macallan, per favor.

Gui és a casa, davant la pantalla en blanc del processador de textos, a la senzilla habitació del pis compartit a la tercera planta de l'edifici popular al carrer d'Albocàsser. Vida és amb ell, ajaguda al llit, i observa encuriosida com intenta trobar-hi alguna llum entre tanta foscor. D'entre les fotos que la neboda li ha deixat escanejar per a muntar l'obituari web, n'hi ha una de xicoteta, mig corcada, de la tia i la mare de jovenetes vestides de blanc. I una estampeta impresa recorda la data del huit de juny de 1941, com a «record de la primera comunió de Lluïsa i Clara Sales Gimeno a l'església parroquial de Sant Bartomeu de la ciutat de València».

—I Lluïsa Sales, ja no viu? —pregunta Vida.

—Ara les dues són mortes. Lluïsa descansa al cementeri de Sant Gervasi, a Barcelona, a uns tres-cents cinquanta quilòmetres de distància de la seua germana menuda.

Vida regira entre les imatges i troba alguna foto més que pot servir-los per a reconstruir la història dels Sales: els pares i les dues germanes davant l'aparador d'una merceria. El negoci familiar, pel que li va contar la neboda. Però ací ella és encara una xiqueta, s'arrapa a les falces de la mare i, a diferència de sa germana, que es mostra riallera, l'objectiu de la càmera la incomoda.

—Mira —crida Vida—, en aquesta ix el gos!

És una de les fotos més recents, en què Clara apareix enjogassada amb el seu gos pequinés. De totes les que la neboda li ha passat, és l'única imatge en què Sales apareix somrient.

—Què se'n deu haver fet, del gos? —pregunta ella.

—El van trobar mort als peus del llit, fent companyia a la seua ama. I al remat, va ser l'únic que va estar amb ella fins a l'últim moment.

—Pobret, vols dir que potser morí de pena?

—Més aviat d'inanició —rebla Gui.

Val més que no intenten descobrir el parador del cos. Els cadàvers dels animals domèstics solen acabar fets farina en una planta de compostatge.

Amb tants pocs elements, Gui decideix agafar-s'hi com un naufrag a la figura del gosset per a recrear el seu obituari, l'únic detall lleugerament lluminós de tota aquesta història d'oblits i d'abandons. No en sap el nom. Tant li fa. Se'l pensa inventar, com ara Puça. Posem per cas que –a la foto– Clara li diu «vine ací, Puceta», i grimpa a les seues faldes.

Clara Sales Gimeno (1936 - 2019)

Era la germana menuda, la més atenta i servicial de les dues filles del matrimoni format pel Pere Sales i Amparo Gimeno, botiguers de vetesifils, propietaris de la històrica merceria del carrer de Masquefa al poble de Benimaclet.

Clara va créixer entre rols de teles i calaixos plens a vessar de botons, cabdells de llana i catàlegs de mostres de teixits. A la seua germana gran, molt més eixerida, aviat la van traure de la rebotiga perquè ajudara els pares al taulell. Però a Clara li reservaven els encàrrecs menuts, ajudava a la cuina, feia la bugada, llavava sòls i aprenia a cosir.

Bernat, un comerciant de teles català, que cada quinze dies visitava la botiga amb les seues mostres, començà a festejar la Lluïsa. I ella no tardà a acceptar les seues proposicions de boda. Així que amb poc més de tretze anys, quan la germana gran marxà a Barcelona, Clara es quedà sola amb els pares. Els acompanyaria i en tindria cura fins a la fi dels seus dies.

Quan el pare faltà prematurament, van haver de traspasar la merceria. I mare i filla es dedicaren a cosir mudes de diumenge a les veïnes i a arranjar-los els vestits de fallera.